

EPIŠTOLA

(sv.) Pavla apoštola

K FILIPENSKÝM.

Svatý Pavel v epištole této Filipenských pozdraviv:

1. U víře je utvrzuje:
Schválením jejich horlivosti,
Boží pomoci,
Osvědčením k nim své lásky,
Vyjitím vstříc pohoršení, kteréž by z vězení jeho pojítí mohlo. Kap. 1.
od verše 5. až do verše 27.
2. Napomenutí potřebné činí:
Vůbec všechném k
Stálosti, od verše 27. až do konce,
Svornosti,
Pokoře,
Bázi,
Životu ctnému,
Přijetí { Timotea,
 { Epafrodita, Kap. 2.,
Vystříhání se zlých služebníků,
Následování dobrých, Kap. 3.,
Radosti,
Středmosti,
Modlitbám,
I ke všelijakým dobrým ctnostem. Kap. 4.
Obzvláště třem osobám. Kap. 4. od verše 2. až do 4.
3. Štědrost jejich schvaluje. Kap. 4. od verše 10.
4. Děkčiněním Bohu, pozdravením, modlitbou epištole zavírá. Od verše 20. až do konce.

Má kapitoly 4.

~~~~~

I. EP. S. PAVLA K FILIPENSKÝM.

POZDRAVENÍ FILIPENSKÝCH. I. *Podpis a nápis epistoly*, v němž apoštol Filipenských, služebníků i lidu Kristova, náležitě pozdravuje. — II. *Přístup epistoly*, v kterémž apoštol: *Nejprvé*: Pronáší svou vděčnost za spasitelná dobrodíní Filipenským činěná, při čemž dotýká toho: 1. Komu činil díky? Bohu. 2. Kdy? Vždycky a zvláště při modlitbách, když jen na Filipenské zpomenul. 3. Jak to činil? S velikou radostí. 4. Proč to činil? Proto, že je k evangelium přiúčastnil. *Druhé*: O šťastném setrvání v milosti Boží, k dověrnosti jim slouží, a to tím, že: 1. Sám Bůh dílo své při nich začal konati, v. 6. Není tedy podobné, aby neměl při nich milosti své i dokonati. 2. Láska učí o nich dobře smysliti, v. 7. 3. Že na ně před Pánem Bohem v modlitbách i v vězení svém

KAPITOLA I.

Z čeho se apoštol těšil při Filipenských 9. a čeho jim na Pánu Bohu žádal, světle píše. 12. O užitku vězení svého s radostí horlivě oznamuje; 21. pravě, že jest hotov buď s Kristem v nebi býti, buď zde věrnému lidu jeho sloužiti; 27. když jedné oni stáli, jednomyslní a udatní budou.

Pavel a ¹Timoteus, služebníci Ježíše Krista, všechněm svatým² v Kristu Ježíši, kteříž sou v městě Filippis³ s biskupy⁴ a s jahny⁵.

2. Milost⁶ vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Jezukrista.

3. *Děkuji⁷ Bohu svému, když⁸ se koli na vás rozpomenu, 22. Nedele

4. Vždycky při každé modlitbě své s radostí za všechny za vás Efez. 1, 16.
prosbu čině, po

5. Z vašeho obcování evangelium, hned od prvního dne⁹ až posavad;

6. Jist jsa tím, že ten, kterýž začal v vás dílo dobré¹⁰, dokoná až do dne Ježíše Krista.

7. Jakož jest mi spravedlivé tak smysliti o všech vás¹¹ proto, že vás v srdci mám i v vězení svém a¹² v obraňování i v utvrzování evangelium; vás, pravím, všechny účastníky milosti¹³ mně dané.

8. *Svědék mi jest zajisté Bůh, kterak¹⁴ po všech po vás toužím v střevách Ježíše Krista¹⁵; 2 Kor. 1, 23.

9. *A za to se modlím, aby láska vaše ještě více a více se rozhojňovala v známosti a ve všelikém¹⁶ smyslu; Efez. 1, 16. Kolos. 1, 9.
2 Tes. 1, 11.

1) Timotea k sobě připojil netoliko pro dokázaní jednomyslnosti v učení ale i pro hojnější posloužení k vážení sobě těch věcí, kteréž by společně Filipenským předkládali. Viz pod. 1 Kor. 1, 1. 2 Kor. 1, 2. Kolos. 1, 1. 2) viz 1 Kor. 6, 1. 2 Kor. 1, 1. 3) viz Skut. 16, 12. 4) t. s zpravci zborů neb církví, jichž povinnost jest evangelium svaté kázati, svátostmi přísluhovati atd. A ti někdy biskupové (Skut. 20, 28. 1 Tim. 3, 1.), někdy pastýři (Efez. 4, 11.), někdy staršími (Tit. 1, 5. 7. 1 Petr 5, 1.) se jmenují. 5) o nichž viz Skut. 6, 3. atd. Řím. 12, 7. 6) viz Řím. 1, 7. 7) t. že vás ráčil povolati k víře v Krista a tak k spasení. 8) kdykoli o vás zmínku činím, s ustavičnou pamětí na vás, při každé

zmínce o vás. 9) t. jakž ste přijali evangelium. 10) t. vtru v Krista neb účastnost jeho spasitelnou skrze evangelium danou. 11) Jiní: Proto že pamatují (na to), jak ste vy i v vězení a obraňování i v utvrzování evangelium, vy (pravím) všickni spolu účastníci milosti (Boží) se mnou učiněni byli. 12) u vydávání počtu a utvrzování pravdy důvody mocnými. 13) t. darů Božích spasitelných, ano i protiventství a utrpení na mne příšlých. Nebo to že protiventství na věrné přicházejí, jest zvláštní Boží milosti znamením a svědectvím. Níž verš 28. 29. Pročež i Kristus za blahoslavené takové vysvěďuje, a protiventství snášejejm ne rmoutiti ale radovati se velí, i odplatu hojnou slibuje. Mat. 5, 10. 11. 12.

EPIŠTOLA S. PAVLA

I.

VĚZENÍ jest pamětliv, žádaje jim: 1: Rozhojnění v lásce. 2: Osvícení. 3: Upřímostí. SV. PAVLA. 4: A summou života pobožného. — III. Vypravování o protivenstvích svatého Pavla: 1. Jaká byla? 2. Co z nich pošlo? 1: Služebníci Páně s udatnějším srdcem evanjelium svatě kázali. 2: I ti pokrytci k kázání svatého evanjelium sobě příčinu vzali. 3: Apoštol: 1. Nad tím potěšen. 2. Ku povolnosti Boží vůli, jak by koli

10. K tomu, abyšte zkušením¹⁷ rozeznati mohli¹⁸ užitečné věci od neužitečných; tak abyšte byli upřími a¹⁹ bez ourazu až ke dni Kristovu;

11. Naplnění jsouce ovocem²⁰ spravedlnosti, *kterěž nesete skrze Jezukrista²¹ k slávě a k chvále Boží. *Efez. 2, 10.*

12. Chcít pak, bratří, abyšte věděli, že to pokušení, kterěž mne obklíčilo, k většímu prospěchu evanjelium²² přišlo;

13. Tak že vězení mé pro Krista rozhlášeno jest po všem rathouzu²³ i²⁴ jinde všudy.

14. A mnozí z bratří v Pánu, spolehše na vězení mé, hojnější smělost mají bez strachu mluvití slovo Boží.

15. Avšak někteří z závisti a²⁵ navzdoru, někteří pak také z²⁶ oblíbení sobě toho Krista káží.

16. Ti pak, kteříž navzdoru Krista zvěstují ne v čistotě²⁷, domnívají se, že mi k vězení mému²⁸ ssoužení přidadí²⁹;

17. Kterí pak z lásky, ti vědí, že sem k³⁰ obraně evanjelium postaven.

18. Ale což pak o to? nýbrž jakým koli způsobem, buď³¹ v samé tvárnosti, buď³² v pravdě Kristus se zvěstuje, i z toho se raduji a ještě radovati budu.

19. Neboť vím, že mi to přijde k spasení³³ skrze *váši modlitbu a pomoc Ducha Jezukristova, *Skut. 4, 29. Item 12, 5. Řím. 15, 30. 2 Kor. 1, 11. Efez. 6, 19. Kolos. 4, 3. 2 Tes. 3, 1. Žid. 13, 18.*

20. Podlé pečlivého očekávání a naděje mé, že v ničemž nebudu zahanben; ale ve vši doufánlivé smělosti jako i prvě vždycky, tak i nyní veleben bude Kristus na těle mém buďto skrze život, buďto skrze smrt³⁴.

21. ³⁵Mně zajisté živu býti jest Kristus; a umřítí zisk.

Podob. Řím. 8, 18. 2 Kor. 4, 17. Protož i apoštolé z protivenství, která snášeli, radovali se. Skut. 5, 41. 14) velice vás miluji. 15) t. jsa k vám zažžen láskou Kristovou. Viz Luk. 1, 78. 16) prozřetelnosti. 17) J. poznati mohli užitečné věci, t. kteraká by byla širokost, dlouhost, hlubokost a vysokost atd. Efez. 3, 18. 18) Ř. rozdílné, totiž rozdíl v tom míti, co se koli s pravdou nesrovnává. 19) bez pohoršení; t. abyšte netoliko v srdci upřími byli, ale i obcováním svým žádnému pohoršení v ničemž nedávali. 2 Kor. 6, 3. 20) t. skutky dobrými z víry pocházejícími, kteříž jsou ovocem Bohu příjemným. Žid. 13, 15. 21) t. obdaření jsouce Duchem Kristovým. 22) obráceno jest. 23) t. netoliko dvořanům císařským,

ale i jiným v Římě bydlícím. 24) jiným všechněm. 25) Ř. skrze svár, aneb pro svár; tak níž. 26) upřímé horlivosti, dobré vůle. 27) t. neupřímně, neb úmyslem neupřímným. 28) zámutek, trápení. 29) když bych totiž, slyše o nich, že svobodně Krista káží, a já v vězení sedím, nad tím trápení se musil. Aneb když by z kázání jejich větší pohoršení na svatě evanjelium šlo, že t. káží Krista ti, kteříž jsou sami zlí a nešlechtní, čímž by ještě více vrchnost proti mně se rozlítla a snad i do těžšího vězení mne dala. 30) vydávání počtu, k zastávání. 31) na oko. 32) opravdově, upřímně. 33) pro váši. 34) t. buď že bych z vězení propuštěn jsa, děle živ byl; buď v vězení umřel neb z světa sklizen byl.

II.

K FILIPENSKÝM.

KÁZANÍ s ním naložil, více nakloněn. 3. I v naději, že se ještě s nimi shledá, SV. EVANJELIUM. poočerstven. — IV. Napomenutí Filipenským učiněné: 1. K šlechtěnému obcování podle svatého evanjelium. 2. K smělosti a udatnosti v snášení protiventství, při čemž ku potěšení jejich před oči jim předkládá: 1: Protivenství užitek. 2: Boží jich k tomu povolání. 3: Svůj příklad.

I. *Napomenutí živé k svatě jednomyslnosti* s předložením toho: *Jedno*: Čím by se Filipenští k ní ponoukati měli? 1. Patřením na milost skrze Krista učiněnou. 2. Dilem

22. ³⁶ Jest-li mi pak prospěšnější živu býti v těle pro práci, tedy nevím, co bych vyvolil.

23. ³⁷ K oběmuť se k tomu nakloňuji, *žádost maje ³⁸ umřítí a býti s Kristem, což by mnohem lépe bylo; 2 Kor. 5, 8.

24. Ale pozůstati v těle potřebněji jest pro vás ³⁹.

25. Načež spoléhaje, vím, že pobudu ⁴⁰ a s vámi se všemi spolu pozůstanu k vašemu prospěchu a k radosti víry ⁴¹;

26. Aby se vaše ze mne chlouba v Kristu Ježíši rozhojnila ⁴² skrze mou vám zase přítomnost.

27. *Toliko jakž sluší na účastníky evanjelium Kristova, ⁴³ obcujte, abych buďto přijda a vás vida, buďto vzdálen jsa, slyšel ⁴⁴ o vás, že stojíte v jednom duchu, ⁴⁵ jednomyslně pracující u víře evanjelium; Efez. 4, 1.

28. *A v ničemž se nestrachující protivníků, což jest jim ⁴⁶ jistým znamením zahynutí ⁴⁷, vám pak k spasení ⁴⁸ a to od Boha ⁴⁹.

Mat. 10, 28. Luk. 12, 4. Skut. 18, 9. 1 Petr 3, 14.

29. Nebo vám jest to ⁵⁰ z milosti dáno pro Krista, abyšte netoliko v něho *věřili, ale také pro něj i trpěli; Efez. 6, 19.

30. Týž boj ⁵¹ majíce, jakýž ste při mně viděli i nyní o mně slyšíte.

KAPITOLA III.

Velmi pilně k jednomyslnosti, 3. pokoře a poslušnosti jich napomíná; 5. utěšený na Kristu Pánu dává příklad, 19. potom vychvaluje Timotea 25. a Epafrodita, jehož k nim posílá.

P Protož jest-li jaké potěšení v Kristu, jest-li které utěšení lásky¹, jest-li která společnost Ducha, jsou-li která střeva² a slitování,

35) mně zajisté Kristus i v životě i v smrti ziskem (jest). Jakoby řekl: Všecken běh života mého i má utrpení k slávě Kristově směřují. Pakli bych i umřel a smrt mučednickou pro Krista podnikl, tedy to netoliko k slávě Kristu bude, ale i mně veliký zisk života věčného z milosti Boží přinese. 36) *Aneb: Jestliže budu živ v těle, tohoť mítí budu užitek: práci; protož co mám vyvoliti, nevím.* 37) *Ř. svírám se z toho obojího, úzkostí sevřím sem pro to obě, obklíčen sem od toho obého.* 38) *rozdělen býti s tělem, zase se navrátiti, přestěhovat se, rozvázáno neb odvázáno býti.* 39) *t. pro hojnějších vám ode mne, když bych ještě*

živ pobyl, služeb činění. 40) Není zmýlen v naději své svatý Pavel, buď že z vězení propuštěn byl a do Azie se dostal (jakž mnozí smyslí), buď že v Římě až do smrti zůstával. Nebo takovou svobodu v svém vězení měl, aby i kázati i psáti volně mohl. Čehož důvodem jsou listové jeho, jichž mnoho v vězení napsal. 41) *t. kteráž z víry pravé pochází aneb kterouž by víra vaše hojněji utvrzena byla, když byšte vězení mého šťastnou zavírku viděli.* 42) *t. když bych z milosrdenství Kristova k vašemu potěšení z vězení byl propuštěn.* 43) *se mějte, se chovejte.* 44) *o vašich věcech.* 45) *jedna duše jsouce v ry-*

KRISTOVO Ducha svatého. 3. Dluhem svaté lásky, kteráž jest čitelná bíd bližních. POVÝŠENÍ. *Druhé*: V čem býti má? 1. V vystříhání se: Svárů; pýchy; hledání svých věcí. 2. V drahém sobě jeden druhého vážení. *Třetí*: Koho sobě v tom za vůdce bráti mají? Pána Ježíše Krista. — II. O snížení Božího Syna a to v tom: 1. Že byv a jsa Bůh pravý, slávy své ne mnoho zjevoval, jako by ji neměl a do konce se jí zhostil. 2. Způsob žalosti plný na sebe přijal, totiž bídám mnohým jako jiný člověk poddán byl. 3. Smrt nejohavnější podstoupil. — III. O zvelebení téhož Božího Syna, při čemž toto sudme: *Jedno*: V čem to zvelebení jeho záleží? 1. V vyvešení ho nade všecko a představení všemu stvoření. 2. V poctění ho jménem nejdůstojnějším, v. 9. *Druhé*: K jakému

2. Naplníte radost mou³ v tom, abyšte jednostejného⁴ smyslu byli, ⁵jednostejnou lásku majíce, jednodušní jsouce, jednostejně smýšlejíce⁶.

3. *Nic nečiníce skrze svár aneb marnou chválu; †ale⁷ v pokoře jedni druhé za důstojnější nežli sebe majíce. *1 Kor. 3, 3.

†Luk. 18, 14. Řím. 12, 16.

4. ⁸Nehledejte* jedenkaždý jen svých věcí, ale každý také toho, což jest jiných. 1 Kor. 10, 33. Item 13, 5.

5. ⁹To *tedy cíte při sobě, co i při Kristu Ježíši; 1 Petr 2, 21.

6. Kterýž jsa v způsobu¹⁰ Božím, ¹¹nepoložil sobě toho za loupež, rovný býti Bohu.

7. Ale samého sebe zmařil¹², způsob služebníka přijav¹³, podobný lidem učiněn¹⁴;

8. A v způsobu¹⁵ nalezen jako člověk, ponížil se, poslušný byv až do smrti a to do smrti kříže¹⁶.

9. Protož i Bůh povýšil ho nade vše a dal jemu jméno¹⁷ nad každé jméno;

těřování, rytěřující. 46) jistotou, důvodem. 47) Nebo kdož se vyvoleným Božím protiví, protiví se Kristu (Skut. 9, 3.), kamenu úhel-nému, od něhož setřím bývá. Mat. 21, 44. 48) viz 2 Tes. 1, 5. 49) t. obojím: odpůrcům z spravedlivých Božích soudů, věrným z milosti. Níž verš 29. 50) zvláštním darem dáno v tom (což se dotýče) Krista. 51) vedouce.

1) Jako by řekl: jestli v vás jaká láska křesťanská, jaká dobrá žila; jestli kdo, ješto by mých bíd čiteln byl, mne potěšil atd.: učiňte to, k čemuž vás napomínám, na mou žádost, k mému potěšení. 2) t. čitelnost nouze bližního. 3) t. chcete-li, at se nad vámi nermoutím, buďte svorní. 4) svornosti. 5) jednu a touž lásku. 6) t. smysl při všech artikultech učení Kristova buď jeden. 7) pokorně. 8) Ř. nehleďte; t. ne jen sami o sebe se starejte, ale také i o bližní své. 9) to tedy necht se cítí při vás; buďž tedy tatáž mysl při vás, jakáž byla při Kristu; takový způsob, jakýž při Pánu byl, zachovejte. 10) měv to všecko, což Bohu míti náleží, byv pravým Bohem jedné a též bytnosti, slávy, důstojnosti Božské s Otcem i s Duchem svatým. Nebo způsobů a vlastností Božských žádná věc nemůže míti než sám Bůh. 11) neosobil sobě loupežně rovnosti s Bohem. J. ř. Kristus Pán měv od věčnosti slávu Bož-

skou, věděl výborně, že žádnému křivdy ne- učení a loupeže se nedopustí, když by práva svého v patrném zjevování svého Božství užíval; avšak jako by práva svého ustoupil, zmařil se, paprsky slávy své ukryl a ji jako poodložil atd. A tak podlé toho nevynášel se a nehonosil tou Božskou slávou (tak jako ti, jenž přemohše nepřátely v boji, loupeží a kořistmi s nich vzatými v triumfu se honosí), ale ji na větším díle za času přebývání svého na světě ukryval. Avšak týž i týž jí divy a zázraky zjevovati ráčil, pročez i Jan svatý o sobě i o jiných apoštolech napsal: Viděli sme slávu jeho atd. Jan 1, 14. 12) t. Bohem jsa, v poníženém způsobu se ukázal. Neboť apoštol nevyprazdňuje tuto Božství Kristova, ale toliko ponížení veliké jeho těmi slovy i dalšími vypisuje. 13) t. způsob velmi ponížený a zavržený přijal, všechněm se za služebníka vydal. Mat. 20, 28. Jan 13, 5. 14) t. v pravém přirození lidském, kteréž se všechněmi vlastnostmi přijal (Žid. 2, 14.); mdlobám, nemocem a všelijakým bídám a pokutám (kromě samého hříchu) jako jiný člověk poddán byl (Izai. 53, 4. 5. atd.), lačněl, žízněl, ustával, rmoutil se atd. Mat. 4, 2. Jan 4, 6. 7. Mat. 26, 37. 38. Mar. 14, 33. 15) shledán, t. patrné a známé z zkušením mnohým to bylo,

II.

K FILIPENSKÝM.

NAPOMENUTÍ cíli jest tak zveleben? 1. Aby jemu všechny věci poddány byly a jeho se bály, totiž: V nebi andělé; na zemi lidé; v pekle ďáblové. 2. Aby ho **UŽITEČNĚ**, všickni všudy národové vyznávali, ctili a oslavovali, v. 11. — IV. Zpráva a naučení užitečné: *Jedno*: Jak by se při svém vlastním spasení míti měli? 1. Bázeň Boží vždycky míti. 2. V Bohu pomoci se dověřovati. 3. Vystříhající se reptání i jiných vad, bez úhony na světě živi býti, čehož příčiny nejedny ukazuje: 1: Že jsou Boží synové, jimž Pána Boha následovati sluší. 2: Že byt jejich jest mezi bezbožnými, protož jim potřebí, aby se opatrně měli a rytířství dokazovali. 3: Že podlé učení Kristova světlem býti mají. 4: Že evangelium svaté, kteréž jest slovo života skutkům mrtvým odporne, etnosti svatých od nich vyhledává. 5: Aby ku potěšení a ne k zámutku služebníkům byli, aby tak práce jejich daremná nebyla. *Druhé*: Cím by se v zámutku svém příčinou jeho vězení potěšovati

10. Aby ¹⁸ve jménu ¹⁹Ježíše každé koleno klekalo ²⁰těch, kteříž jsou na nebesích a těch, jenž jsou na zemi i těch, jenž jsou pod zemí;

11. A každý jazyk ²¹aby vyznával, že Ježíš Kristus jest Pánem v slávě Boha Otce ²².

12. A tak, moji milí, jakož ste vždycky poslušni byli, netoliko v přítomnosti mé, ale nyní mnohem více v nepřítomnosti mé s bázní a s třesením spasení ²³své konejte.

13. Bůh zajisté jest, *kterýž působí v vás i chtění ²⁴i skutečné ²⁵činění podlé dobře libé vůle své. *Ezech. 36, 26. Řím. 9, 15. 1 Kor. 12, 3. 2 Kor. 3, 5. Efez. 2, 10. Tit. 3, 5. Žid. 13, 21.*

14. Všecko činite bez reptání a bez ²⁶pochybování;

15. *Abyšte byli bez úhony a upřímí ²⁷synové Boží, bez obvinění uprostřed národu zlého a převráceného, mezi kterýmižto ²⁸světte ²⁹†jakožto světla na světě ³⁰, *1 Petr 2, 12. †Přisl. 4, 18. Mat. 5, 16.

16. *Slovo života ³¹zachovávajícíe †ku poctivosti mé v den Kristův ³², že sem ne nadarmo běžel, ani nadarmo pracoval.

*Jan 6, 68. Řím. 1, 16. †1 Tes. 2, 20.

že jest pravý člověk. Mat. 11, 19. Mar. 6, 3. Skut. 10, 41. 16) t. kteráž nejpotupnější a nejzlořečenější byla. Gal. 3, 13. 17) t. nejvyšší slávu, čest, důstojnost, všech jiných slávu převyšující. Nebo že tím jménem nemíní se to jméno Ježíš, patrně jest odtud, že to jméno prvé náš Spasitel při obřízce přijal, nýbrž před obřízkou sobě dané měl (Luk. 2, 21.); tuto pak jest o tom řeč, čeho po své práci a na nebesa vstoupení došel. Pod. Efez. 1, 21. 18) v tom jménu Ježíšovu, t. pro tu jeho nejvyšší důstojnost a slávu, již jménem nazývá (výš v. 9.), kteráž ne jinému než Ježíšovi ukřížovanému a též Oteci i Duchu svatému přísluší. 19) t. Ježíšovu. Nedí v tom jménu: Ježíš, aby nebylo slyšáno na to slovo: Ježíš, že by totiž jemu nějaká poklona činěna býti měla. 20) t. aby všechny věci na nebi, na zemi i v pekle, a summou co koli kde jest, Krista, Božího Syna, Pánem svým býti znaly, jemu poddány byly, jeho se bály. Pod. Izai. 45, 23. 21) t. všickni národové aneb lidé ze všelijakých národů. 22) t. ačkoli byl snižen a potupen (výš v. 7. 8.), však k slávě a důstojnosti veliké, za niž se Otec svému modlil (Jan 17, 1. 5.), přišel, aby Bůh a člověk pravý, Kristus Ježíš, všech věcí

pánem byl učiněn a na pravici Otce svého posazen. Žalm 110, 1. Efez. 1, 20. atd. 23) t. všecken běh svého povolání a putování na světě tak ředte, abyšte se v svobodu těla a zlé žádosti (o nichž výš v. 3. 4.) nevydávali, ale bázeň svatou na všelikém místě majíce, pečlivě se Pánem Bohem chodili (Mich. 6, 8.), a aby vámi nic nescházelo, o to se starali, poněvadž i Bůh, což na něm jest, k vám milosti své (o níž hned verš 13.) dokazuje. 24) t. abychom spasení žádostivi byli, spravedlnosti lačněli a žízněli, hříchy své znali, jich lítovali atd. 25) dokonání; t. abychom v Krista, jenž jest spasení působce, spravedlnosti dárece, od hříchů očistitel, uvěřili, a z víry skrze lásku dobré skutky činili, tělo své s žádostmi mrtvili, v novotě života chodili, kříž trpělivě nesli, až bychom skrze pokušení do království nebeského vešli a s Kristem oslaveni byli. Čehož všeho poněvadž sám Bůh působitelem jest, nikoliť tedy žádný přirozenou svou mocí ani chtítí ani konati neb zasloužití spasení nemůže. Jan 6, 65. Item 16. 1 Kor. 2, 14. 2 Kor. 3, 5. 26) rozpakování se. Ř. hádání se, t. roztržitosti myslí a mnohého se na to dobývání, o to se nesnadnění. 27) dítky. 28) třpytje

EPAFRODITUS. měli? *Nejprvé:* Cílem smrti jeho: 1. Že bude k Boží slávě jako nějaká obět. 2. K jejich utvrzení u víře. *Potom:* Jeho příkladem. — V. Zaslíbení jim učiněné o posláni k nim: 1. Timotea, jemuž svědectví vydává, že jest s ním jednomyslný; o Filipenské pečlivý, zkušený, v službách Páně pracovitý. 2. Epafrodita, o němž vypravuje: 1: Kdo jest? 2: Jak jest k nim nakloněn? 3: Jak jej Pán Bůh mimo naději z smrti vysvobodil. 4: Jak jest opravdový Boží služebník.

17. *A bychť pak i obětován byl³³ pro obět a službu víře vaší raduji se³⁴ a spolu raduji se se všemi vámi; *Kol. 1, 24.*

18. A též i vy radujte se a spolu radujte se se mnou.

19. Mámtť pak naději v Pánu Ježíši, že Timotea brzy pošli vám, abych i já³⁵ pokojné mysli byl, zvěda, kterak vy se máte.

20. Nebo žádného tak³⁶ jednomyslného nemám, kterýž by tak vlastně o vaše věci pečoval.

21. *Všickni zajisté svých věcí hledají³⁷ a ne těch, kteréž jsou Krista Ježíše; *Výš v. 4.*

22. Ale jej³⁸ zkušeného býti víte, že jako syn s otcem se mnou přísluhoval v evanjelium.

23. Tohoť³⁹ hle naději mám, že pošli,⁴⁰ jakž jen uzřím, co se bude dít se mnou.

24. ⁴¹Mámtť pak naději v Pánu, že i sám brzo přijdu k vám.

25. Ale⁴² zdálo se mi zapotřebné, Epafrodita, bratra a pomocníka a spolurytíře mého, vašeho pak⁴³ apoštola i služebníka v potřebě mé poslati k vám.

26. Poněvadž toužil po všechněch vás a velmi⁴⁴ těžek nad tím byl, že ste o něm slyšeli, že by byl nemocen.

27. A bylť jistě nemocen i blížek smrti; ale Bůh se nad ním smiloval a ne nad ním toliko, ale i nade mnou, abych zámátku na zámutek neměl.

28. Protož tím⁴⁵ chtivěji poslal sem ho, abyšte vidouce jej zase, radovali se, a já abych byl bez⁴⁶ zámátku.

29. Přijmětež jej tedy v Pánu⁴⁷ se vsí radostí *a takové v poctivosti mějte. *Luk. 10, 16. 1 Tes. 5, 12. 1 Tim. 5, 17. Žid. 13, 17.*

30. Neboť pro dílo Kristovo až k smrti se přiblížil, opováživ se života, aby doplnil⁴⁸ to, v čemž ste vy měli nedostatek při posloužení mně.

se, stkvějte se, aneb svítíte. 29) viz Mat. 5, 14. 30) t. životem ctnostným. 31) držíce. 32) t. abych se měl čím pochlubit v soudný den. 1 Tes. 2, 19. 33) t. bychť i zamordován byl proto, že ste vy se Kristu obětovali. Aneb: bychť pak proto, že vám evanjelium svaté káži a abyšte se Bohu v obět vydávali, k tomu sloužím, i z světa sklizen byl. Užívá příkladného mluvení z obětí živých vzatého, kteréž bity a potom páleny neb obětovány byly. O nichž viz v knihách třetích Mojžíšových. 34) t. proto, že mi Pán Bůh takovou milost činí (o níž Mat. 5, 10. 11. Skut. 5, 41. Výš

1, 29.) a že vidíte při mně důvod věrnosti i stálosti při Boží pravdě, což k nemalé i vaší poctivosti a slávě býti může. Efz. 3, 13. 35) dobré. 36) jemu rovného nemám. 37) t. na větším díle všickni svého užítku, zisku, slávy atd. a ne slávy Kristovy a vzdělání církve. 38) Ř. zkušení jeho. 39) Ř. tedy. 40) J. až svých věcí pozpravím. 41) dá-li Pán Bůh, Bůh dá, doufám v Pánu. 42) soudil sem, vidělo se mi. 43) legáta, kterýž totiž poslán byl od vás, aby mi ku potřebě mé něco peněz přinesl. 44) troudil se. 45) ochotněji, s větší chtivostí, chutí. 46) těžkosti, bolesti, abych

CHLOUBA SV. PAVLA. 1. *Výstraha od falešných učitelů*, při čemž apoštol napomenuv Filipenských k radosti a omluviv se, že jim jedny věci často připomíná: *Nejprvé*: Vypisuje vlastnost falešných služebníků, že jsou psi, zlí dělníci, sektáři, chlubní nepřátelé Kristovi, v. 18. atd. *Druhé*: Chloubu jejich daremnou býti ukazuje, když jim na odpor staví: 1. Důstojnost vyvolených Božích duchovní obřezání z víry v Krista majících. 2. Svou pokoru, že ač by se i on mohl honositi obřízkou, rodem těla, horlivostí předešlou; však že za nic sobě to pokládá. 3. Svě největší utěšení a chloubu v Kristu Ježíši

KAPITOLA III.

Veli se v Kristu radovati; 2. falešných vůdců se varovati; 8. v Kristu spravedlnosti hledati a ne jinde, 15. v té růsti 17. a věrných služebníků Kristových následovati.

Dále pak, bratří moji, radujte se v Pánu¹. Jednostejných věcí vám psáti² mně se jistě nestejstě, vám pak to bezpečné jest³.

2. *Vizte psy⁴, vizte zlé dělníky⁵, vizte⁶ roztržku; *Izai. 56, 10. Řím. 16, 18.*

3. *Nebo⁷ myt jsme obřízka, †kteříž duchem sloužíme Bohu a chlubíme se v Kristu Ježíši⁸ a nedoufáme v těle⁹; **Řím. 3, 30. †Jan 4, 24. 2 Kor. 3, 6.*

4. Ačkoli i já mohl bych doufati v těle. *Zdá-liť se komu jinému, že by mohl doufati v těle, †já mnohem více, **2 Kor. 12, 5. †2 Kor. 11, 22.*

5. Obřezán jsa osmého dne, jsa z rodu¹⁰ Izraelského, pokolení Beniaminova, ¹¹Žid z Židů¹² podlé Zákona *farizeus; *Skut. 23, 6.*

6. A z strany horlivosti *protivník církve¹³; z strany pak spravedlnosti zákonní jsa bez úhony¹⁴. *Skut. 22, 4.*

7. Ale to, což mi bylo ziskem, položil sem sobě pro Krista za škodu¹⁵.

8. Nýbrž i všecky věci pokládám škodou býti pro vyvýšenost

se tak nekormoutil. 47) t. jakožto služebník Páně, aneb s takovým srdcem a myslí, jakouž naklonění býti máte k služebníkům Páně. 48) nedostatek váš v posloužení mně.

1) t. proto že jest vaším Pánem, kterýž hřích, smrt, ďábla i peklo přemohl (1 Kor. 15, 55.), jehož vítězství jest vaše vítězství. Podobné potěšení viz Jan 16, 33. 2) nemrzí mne; t. poněvadž to k mé i k jiných služebníků povinnosti náleží, věci užitečné často připomínati. 3) abyšte totiž netočili se každým větrem učení neustavičnosti lidské (Efez. 4, 14.), ale při jednotejném jistém pravidle Božího učení zůstávali. Níž verš 16. 4) t. zlé služebníky církve. Nebo: 1. Jakož psi žraví jsou, tak tito lakomí (Izai. 56, 11.); pročež i níže dí, že jejich Bůh břicho jest. 2. Psi nepřijemně štěkají; tak zlých služebníků falešné učení Bohu i uším pobožným jest nepřijemné. 3. Psi kouší; tak tito haněním a zlořečením svým i falešným učením lidem škodí. 5) t. zlé stavitele, pravý základ Krista Ježíše zamítající (Žalm 118, 22. Skut. 4, 11.); zlé kopáče nevěrně na vinnici Páně pracu-

jící, dědice z vinnice vymítající a k lehkosti zásluhy jeho skutky Zákona za základ spasení stavějící. Mat. 21, 38. 6) sektu, rocení se; Ř. zřezání, odřezání, totiž ty, kteříž učení svým snažují se ceremonie Zákona vzdělávali a vás od církve svaté a evanjelium odtrhnouti a jako odřezati. 7) jako by řekl: Myt se máme čím k slávě Boží chlubití, když sme z milosti Boží došli pravé účastnosti Syna jeho a posvěcení z Ducha svatého, jehož působením k zlému umrtvení, k dobrému pak obživení a jako na srdcích svých podlé Božího zaslíbení (Deut. 30, 6.) obřezání sme. 8) t. jako v jediném svém Spasiteli. 9) t. v věcech zevnířních, jako i v obřizce a jiných službách zákonních, kteréž již přitřž vzaly. Touž věc jinde apoštol nazývá literou. Řím. 2, 29. Item 7, 6. 10) Izraelova. 11) Hebrejský z Hebrejských. 12) z strany náboženství, z strany řeholy. 13) jako by řekl: Zastával-li kdo ceremonii Zákona, to sem já zastával, tak že sem se z neumělé horlivosti i Kristu a svatým jeho protivil. Skut. 8, 3. 14) t. před lidmi. Viz Skut. 23, 1.

SLUŽEBNÍCI a to v tom, že známosti spasitelné jeho nabyt, kteréžto známosti ovoce DOBRÍ I ZLÍ. jest: Společnost s Kristem: *Předně:* V smrti, a ta záleží: V umírání hříchům; v snášení kříže a protiventství. Řím. 8, 17. *Potom:* U vzkříšení, a ta jest: V duchovním vzkříšení zde; v budoucím oslaveném. 4. Věrnou svou práci a pečlivost v pospíchání ochotném k cíli věčného života. — II. Napomenutí potřebné k následování sebe i jiných věrných služebníků od apoštola učiněné, v němž dvoje lidí, pobožné k následování, bezbožné pak k výstraze nám před oči v tomto dvěma stávají: *Jedno:* Z strany jejich skutků, nebo: Pobožní a zvláště věrní služebníci: 1. V učení čistém (výš v. 15. 16.) i v životě šlechetném za příklad se vystavují. 2. Nad nepobožnými bolest v srdci mívají

*známosti Krista Ježíše Pána svého, pro něž sem to všecko stratil a mám to jako za lejna, abych Krista získal, *Izai. 53, 11.*

Jer. 9, 24. Moudr. 15, 3. Jan 17, 3. Kol. 2, 2.

9. A v něm nalezen byl nemající své spravedlnosti, kteráž jest z Zákona, ale tu, kteráž jest ¹⁶z víry Kristovy, tu spravedlnost, kterážto jest z Boha *a u víře záleží ¹⁷;

Jan 5, 24. Řím. 3, 22.

Item 4, 3. Item 10, 8. Žid. 4, 3. 1 Petr 2, 6.

10. Abych poznal jej a moc vzkříšení jeho ¹⁸ i společnost utrpení jeho, ¹⁹připodobňuje se *k smrti jeho;

Řím. 6, 2.

11. Zda bych tak přišel k vzkříšení z mrtvých,

12. Ne že bych již ²⁰dosáhl aneb již dokonalým byl; ale snažně běžím, zda bych i ²¹uchvátiti mohl ²², ²³načež uchvácen sem od Krista Ježíše ²⁴.

13. Bratří, jáť nemám za to, že bych již dosáhl.

14. Ale to jedno činím, na ty věci, kteréž jsou za mnou, zapominaje; k těm pak, kteréž jsou přede mnou úsilně chvátaje, k cíli běžím *k odplatě svrchovaného povolání Božího v Kristu Ježíši.

Mat. 16, 27. 1 Kor. 9, 25.

15. Protož kteříž koli jsme ²⁵dokonalí, ²⁶to smýšlejme; a pakli v čem jinak smyslíte, i toť vám Bůh ²⁷zjeví.

16. Ale ²⁸k čemuž sme již přišli, v tom při jednostejném zůstávejme *pravidle a jednostejně smyslme.

Řím. 12, 6.

23. *Ne* *po* *sv. Trojici.* 17. *Spolunásledovníci moji buďte, bratří, a šetřte těch, kteříž tak chodí, jakož máte příklad na nás.

1 Kor. 4, 16.

18. *Neboť mnozí chodí, o nichž sem častokrát pravil vám a nyní s pláčem pravím, ²⁹žeť jsou nepřátelé kříže Kristova ³⁰;

Řím. 16, 17.

15) t. v čemž sem prvé své nejlepší dobré pokládal, jako: v obřázcích, v rodu, povědomosti Zákona atd. to, poznáv Krista, za nic sem položil. 16) skrze víru. 17) t. kteréžto spravedlnosti dochází ten, jenž v Krista právě věří. Řím. 3, 24. 18) t. z vzkříšení Kristova pocházející, kterouž Bůh z moci té, již Krista vzkřísil (Řím. 8, 11. Efez. 1, 19.), při vyvolání Božích skrze Ducha svatého působí, když duše jejich z mrtvosti duchovní vzbuzuje a život nový v nich plodí. 19) bera na sebe způsob, připodobněn jsa. 20) k cíli přišel. Podobně 1 Kor. 9, 26. 21) dostihnouti. 22) t. odplatu. 23) k čemuž, pročez. 24) t. Kri-

stus mne jako za ruku vzal, aby mne vedl a kdež bych s cesty sešel, napravoval i síly k běhu přidával. 25) dospěl, dorostl. 26) tak o tom přemýšlujme; t. ne na to, jak sme mnoho pracovali a jako uběhli, ale jak daleko sme od dokonalosti, hledme, a o to, abychom v běhu k věčnému životu ničímž sobě nepřekáželi, se starajme. 27) otevře; t. kterýž ne hned všeho pojednou svým vyvoláním zjevuje, ale když se milostí jeho líbí, čehož příklad při apoštolech. Nebo i po seslání Ducha svatého Petr svatý nevěděl, aby pohané měli přicházeti k milosti Boží, až jemu zvláštním zjevením ukázáno (Skut. 10, 15.),

IV.

K FILIPENSKÝM.

RADOST i jiné od nich vystříhají. 3. Ne o věci zemské pečují; ale v nebi své všechno dobré skládají, níž v. 20. Bezbožní pak: 1: Učením nečistým i životem nepobožným odporní jsou Kristově zásluze. 2: Jen se o své břicho starají a provozující nešlechtnosti, to sobě za čest počítají. *Druhé:* Z strany odplaty obojích: Bezbožných: 1. V onom životě zahynutí očekává, v. 19. 2. V tomto životě všeliká jejich sláva jest před Bohem ohava. Pobožným pak bude dána odplata slavná, o níž se vypravuje: 1: Kdo jim ji dá? Kristus. 2: Jaká ta bude odplata? Duše i těla jejich proměnění a oslavení.

I. *Obnovení nejedněch předešlých napomenutí:* 1. K stálosti u víře. 2. Svornosti.

19. Jichžto ³¹konec jest zahynutí, *jejichžto Bůh jest břicho³², a sláva v mrzkostech jejich³³, kteříž o zemské věci ³⁴stojí.

Řím. 16, 18.

20. ³⁵Ale naše obcování jesti v nebesích³⁶, odkudž³⁷ i Spasitele očekáváme Pána Jezukrista.

21. Kterýž promění tělo naše ponížené, aby bylo ³⁸podobné k tělu ³⁹slávy jeho, podlé mocnosti té, kteroužto mocen jest i všechny věci podmaniti sobě.

KAPITOLA IV.

Vzbuzuje ty bratří k radosti, 5. střednosti, 6. doufánlivosti 8. a tak k svatosti a šlechtnosti života; 10. potom vděčnost svou za jejich štědré pomoci k nim prokazuje II. a že na ten čas od nich nic nepotřebuje, praví.

A

tak bratří moji milí a přezádoucí, radost a koruno má¹, tak stůjte² v Pánu, milí.

2. Evody prosím i Syntychény prosím, *aby³jednostejně smyslily v Pánu.

2 Kor. 13, 11.

3. Ano i tebe prosím, tovaryši můj vlastní, budiž jim pomocen, kterážto v evangelium spolu se mnou⁴pracovaly⁵ i spolu s Klimentem a s jinými pomocníky mými, jejichžto jména jsou *v knize života⁶.

Zjev. 3, 5. Item 17, 8. Item 20, 12.

Pavel svatý čině protiventství Kristovým účastníkům, nevěděl, aby se Bohu protivil, až bleskem zaražen. Skut. 9, 3. **28)** *čeho sme již dosáhli. 29)* jakožto. **30)** t. svatému evangelium, kteréž o Kristu ukřižovaném vyučuje, se protiví a kříže protiventství pro Krista snášeti nechtějí. 1 Kor. 1, 17. **31)** *chl. 32)* t. břicho své jako Boha a více nežli Boha ctí, když se v žrádlo, pítí a jiné rozkoše vydávají. **33)** t. nešlechtnostmi svými se chlubí a za zvláštní čest mají, co nejopzleji mluvíti, co nejbezbožněji sobě počínati, ješto by raději styděti se za to a ústa zacpati měli. Neboť jim to k hroznému zahanbení bude buď zde hned v svědomí jejich buď v den soudu posledního. **34)** *čenicahjí, smýšlejí; t. o nic více a snažněji nepečají jako o tyto časné věci: slávu, zboží, rozkoše atd. 35)* ale my se tak chováme jako ti, jejichž jest vlast, obec, bydlení, měšťanství. **36)**

Podobně Kolos. 3, 1. 37) Není tedy jinde z strany našeho přirození Kristus Pán, než toliko v nebi. Nebo ačkoli z strany Božství svého všudybytný jsa, nebe i zemi naplňuje, tak aby ani nebesa nebes obsáhnouti jeho nemohla (Skut. 7, 49.), avšak svým tělem, v kterémž na nebe vstoupil a v němž s nebe se navrátí, jest na nebi toliko a nikdež není jinde. Skut. 3, 21. Viz Jan 1, 14. **38)** *připodobněné. 39)* slavnému.

1) t. kteříž mi ku potěšení a ku poctivosti jste. Pod. 1 Tes. 2, 19. **2)** t. v povolání a místě svém, na němž ste od Pána postaveni. **3)** *jednomyslné byly. 4)* R. rytěřovaly. **5)** t. pokušení a protiventství snášely. **6)** t. v níž počet vyvolených Božích z pouhé milosti k životu věčnému předzřizovaných zapsán jest. Exod. 32, 32. Žalm 69, 29. Dan. 12, 1. Zjev. 21, 27. Kterážto kniha vlastně jest vyvolení Boží dobrovolné a svobodné, jimž před ustanove-

POMOC SVATÝM. 3. Radosti v Pánu. 4. K mírnosti. 5. Vystříhání se nezřízené péče, a to proto: 1: Že Pán Bůh svých neopouští, v. 5. 2: Modlitby jejich vyslychá, k nimž, aby je i s chvalami činívali, s pilností vzbuzuje i užitek toho ukazuje: dojití pokoje dobrého svědomí, užitečnou pomoc a obranu srdcím a smyslům před pokušeními. 6. A summou ke všelijakým dobrým a svatým věcem. — II. Vděčnost apoštolova k Filipenským: *Jedno*: Zač ji pronáší? Za věrnou jejich péči o sebe. *Druhé*: Jakého způsobu při tom užívá? 1. Připomíná potěšení své nad jejich starostmi. 2. Vychází vstřícně nenáležitěmu o sobě smýšlení: 1: Když dí, že se zraďoval v Pánu. 2: Že nouzi trpěti může. 3: Že i

4. Neděle
adventní.

4. *Radujte se v Pánu⁷ vždycky; opět pravím, radujte se.

1 Tes. 5, 16.

5. ⁸Mírnost vaše známa buď všechněm lidem; Pán blízko⁹.

6. *O nic nebuďte pečliví¹⁰; ale ¹¹ve všech věcech †skrže modlitbu a ¹²poniženou žádost s důvěrným prosby vaše známy buďte ¹³Bohu.

*Luk. 12, 22. †1 Tim. 2, 1.

7. *A pokoj¹⁴ Boží, kterýž převyšuje všeliký rozum¹⁵, ¹⁶hájití bude srdcí vašich i smyslů vašich v Kristu Ježíši.

Jan 14, 27.

Kolos. 3, 15.

8. Dále pak, bratří, které koli věci jsou pravé, které koli pozitivé, které koli spravedlivé, které koli čisté, které koli ¹⁷milé, které koli dobropověstné, jest-li která ctnost a jest-li která chvála, o těch věcech přemýšlujte;

9. Kterýmž ste se i naučili, je i přijali a slyšeli i viděli na mně; ty věci číňte, *a Bůh pokoje¹⁸ budeť s vámi.

Izai. 9, 6. Řím. 15, 33.

Item 16, 20. 1 Kor. 14, 33.

10. Zraďoval sem se v Pánu velice, že již opět zase ¹⁹rozzele- nala se péče vaše o mne, načež však byli ste myslili, ale nedo- stalo se vám příhodného času.

11. Ne proto, že bych jakou nouzi měl, toto pravím²⁰; *nebo já naučil sem se dosti míti na tom, což mám.

1 Tim. 6, 6.

12. Umímť i snížen býti, umím také i hojnost míti; všudy a ve všech věcech ²¹pocvičen sem, i nasycen býti i lačněti, totiž hojnost míti i nouzi trpěti.

13. Všecko mohu ²²v Kristu, kterýž mne posiluje.

14. Avšak dobře ste učinili, obcovavše²³ mému ²⁴ssoužení.

ním světa z pouhé milosti své uložil v Kristu, které by spasiti a k věčnému životu přivésti měl. *Efez. 1, 4. Viz Luk. 10, 20. 7) t. pravou duchovní radostí, již sám Pán jest dárce, kromě něhož není pravé radosti, tak jako i kromě slunce nejsou než temnosti. 8) t. taková ctnost, kteráž přisnost spravedlivého soudu milostivostí obměkčuje. 9) jako by řekl: Jestliže by vám kdo těžkost jakou činil, vám se protivil, myslte na to, že Pán blízko jest těch, kteříž ho vzývají (Zalm 145, 18.), i časem svým vás pomstí. 10) t. nezřízeně. 11) ve všem. 12) úpění pokorné. 13) u Boha. 14) t. pokoj dobrého svědomí (o němž Jan 14, 27. Řím. 5, 1.), jehož sám Bůh skrze Krista jest dárce. Kol. 1, 20. 15) t. kterýž i proti rozumu při vyvolených Božích působí to, aby se*

v prostřed zámutek a ssoužení radovali (Skut. 5, 41. Řím. 5, 3.) a kterýž jest tak důstojný, že žádný rozum lidský nic rozkošnějšího vyhledati nemůže. 16) ostříhati; t. abyste ani myšlenkami zlymi ani náklonnostmi v něco nenáležitěho se nevydávali. 17) příjemné. Viz o nich Tit. 3, 8. 18) t. kterýž jest dárce pokoje. 19) rozhojnila, obnovila: t. jakož prvé tak i nyní opět se o mne staráte. Ř. rozzeleňali ste se v pečování. 20) jako by řekl: Nedomlouvám se o to. Pod. 1 Kor. 9, 15. 21) zkušén. Ř. posvěcen. Jako by řekl: při všech věcech mám svatě začátky, na všecko sem se dal světiti. Čímž apoštol návštěví dává, že jakož hojnost tak i nedostatek náš a tak všecken život posvěcen a obětován býti má Pánu. 22) skrze Krista. 23) t. že ste mne

IV.

K FILIPENSKÝM.

POZDRAVENÍ přijímáním od nich pomocí užitku svého nehledá, v. 17. 4. Když uka-
 FILIPENSKÝCH. zuje, že ten jejich skutek: 1: Netoliko jemu prospěšný, 2: ale i Pánu
 Bohu jako nějaká obět příjemný, 3: i jim samým odplatitelný jest. —
 III. Závěrka vší epístoly: 1. Děkáčinním. 2. Pozdravením. 3. I modlitbou.

15. Víte pak i vy, Filipenští, že při počátku evanjelium²⁵, když sem šel z Macedonie*, žádný²⁶ zbor neudělil mi z strany dáni a vzetí, než vy sami.

2 Kor. 11, 9.

16. Ano i do Tesaloniky jednou i po druhé; čehož sem potřeboval, poslali ste mi.

17. Ne proto, že bych hledal darů²⁷; ale hledám užitku hojného²⁸ k vašemu prospěchu.

18. Přijalť sem pak všecko a hojněť mám, naplněť sem, vzav od Epafrodita to, což posláno bylo od vás, vůni sladkosti, obět²⁹ vzácnou a libou Bohu.

19. Bůh pak můj naplnit všelikou potřebu vaši podlé bohatství svého³⁰ slavně v Kristu Ježíši.

20. Bohu pak a Otcí našemu sláva na věky věků. Amen.

21. Pozdravtež všech svatých v Kristu Ježíši. Pozdravujit vás bratří, kteříž jsou se mnou.

22. Pozdravujit vás všickni svatí, zvláště pak ti, kteříž jsou z domu císařova³¹.

23. Milost Pána našeho Jezukrista se všemi vámi. Amen.

(List tento) k Filipenským psán jest z Říma po Epafroditovi.

v mé této bídě neopustili. 24) nedostatku. 25) t. kázání. 26) církev. 27) t. ne pro tu příčinu připomínám vaši štědrost, že bych vám návštěví dáti chtěl, abyste mi ještě něco udělili. 28) do vašich rejstr. Jako by řekl: Aby čím více mně neb jiným potřebujícím opatření pomáháte, tím hojnější vám odplata dána

a jako do nějakých rejstr zapisována byla. 29) příjemnou obětí, Bohu vzácnou, almužny a to, čímž se v potřebě lidem pobožným pomoc činí, nazývá, proto že se to samému Bohu činí. Mat. 25, 40. Podobné mluvení viz Žid. 13, 16. 30) v slávě. 31) t. Neróna císaře dvořané a služebníci.

